

ÖZEL GEREKSİNİMLİ ÇOCUK SAHİBİ AİLELERİN YAŞADIKLARI PSİKOLOJİK SÜREÇLER

REHBERLİK SERVİSİ

Eğer çocukta doğumsal bir yetersizlik varsa, çocuk hamilelik döneminde düşleri kurulan beklentilerin hiçbirini yerine getiremeyecektir.

* Aile bu durumla karşılaştığında önce **ŞOK** yaşar.

(Şok durumları, bireyin beklenmeyen, istenmeyen ancak ani biçimde ortaya çıkan durumlarda gösterdiği tepkidir.)

Birey bu durumu, trafik kazası, çok sevilen bir yakının ölümü ve engelli çocuğa sahip olduğunu anladığı anda yaşar. Birey gözünü kapatır. Bununla gözünü açtığında her şeyin tekrar eski haline döneceğini düşünür. Ancak gözünü açtığında durum değişmemiştir.

* Bu zaman yeni bir somatik evre başlar **İNKAR**.

- Bu aşamada birey, çocuğun durumunu reddetmekte, çocuğa bu tanıyı koyan doktorları suçlamaktadır. Çocuğun da olağan dışı bir durum yoktur. Bunun tanısını doktor koymuştur. Doktor yanlış tanı koymuştur. Bu nedenle başka doktorlara gitmek gerekir diyerek doktor doktor dolaşılır. Her doktor durumu teyit etmektedir. Değişen bir durum yoktur.
- *Bu durumun nedenini aramaya başlar bu **SUÇLAMA** aşamasıdır.

- Anne, babayı, daha çok da baba anneyi suçlamaktadır. Çünkü çocuk 266 gün anne tarafından taşınmıştır. Bu suçlama, bu durumun sebebi benden değil senden, senin ailenden kaynaklanmaktadır görüşüne varan bir tırmanma biçimine dönüşebilir.

- Suçlamadan sonra **KABUL** aşaması yaşanır. Bu aşamada aile artık mevcut durumda çocuğa nasıl yararlı olacağı konusunda tutumlar geliştirir.
- Aile bu aşamaları ne kadar çabuk geçer ve çocuğa gerekli erken müdahaleleri yaparsa, çocuklarda gözlenebilecek olası gelişim geriliklerinin oldukça sınırlı alanlarda kalacağını belirtmek gerekmektedir. Süre uzadıkça gelişimin kritik dönemleri olan 0-6 yaş kaçırılmış olacak ve çocuğun ileriki yaşlarında üstesinden gelemeyeceği olumsuzlukların temeli atılabileceği gerçeğini unutmamak gerekmektedir.

- Başka bir model Sürekli üzüntü modelidir. Bu yaklaşıma göre, aileler gerek aile içi yaşantıları, çocuğun farklılığı, gerekse toplumsal tepkilere bağlı olarak sürekli bir üzüntü ve kaygı içindedirler. Bu doğal bir süreç olarak algılanmakta ve patolojik olarak düşünülmemektedir.

KARDEŞLERİN DUYGULARI VE TEPKİLERİ

Kardeşlerin tepkileri de büyük ölçüde anne babaların tepkileriyle şekillenmektedir. Kardeşler de aileye yeni bir kardeş gelmesinin mutluluğunu çok yoğun yaşamakla birlikte, farklı özelliğe sahip bir kardeş üzüntü ve çeşitli karmaşık duyguları beraberinde getirir. Bilindiği gibi farklı özellikleri olan bir çocuk tüm aileyi etkilemektedir.

KARDEŞ TEPKİLERİ

Farketmeme, görmezlikten gelme: Farklı özelliği olan bir kardeşe sahip olmanın getirdiği kızgınlığın doğal sonucu olan bu durum, diğer kardeşin anne babanın çok ilgisini istemesi, çeşitli sosyal baskılar sonucu ortaya çıkabilir.

Kıskançlık ve kötü davranma: Ailenin ilgi ve sevgisinin bir ölçüde kendi üzerinden gitmesi, kardeşlerin kıskançlık duyguları yaşamasına neden olabilir. İlgi çekmek amacıyla, çeşitli davranış problemleri yaşayabilir. Kıskançlık duygularının doğal bir sonucu olarak, saldırganlık, ilgilenmeme gibi duygularda yaşanabilir.

Korku: Kardeşler kendilerinin ya da çocuklarının da farklı özelliği olabileceği korkusunu yaşayabilirler. Ayrıca ileride farklı özelliği olan kardeşin tüm sorumluluğunu alma düşüncesi de yaşanan duygular içindedir.

Utanma, sıkılma: Farklı özelliğe sahip kardeşten utanma, arkadaşlarına bahsetmeme ve sosyal ilişkileri kısıtlama da yaşanan tepkiler olarak ortaya çıkmaktadır.

Diğer taraftan farklı özelliğe sahip bir kardeşi olmanın getirdiği olumlu duygular ve yaşantılar da bulunmaktadır. İnsan ilişkilerine ve farklılıklara duyarlılığın artması, daha toleranslı olma ve sorumluluk duygularının gelişmesi bunlar arasında sayılabilir.

“Çocuklara yatırım yapmak için, onların birer yetişkin olmasını bekleme lüksümüz olmadığı gibi, onlar okula başlayana dek bekleme lüksümüz de yok; çünkü o zaman müdahale etmek için çok geç olabilir.”

- Çocuğun özel bir durumu var ise bu durum muhakkak ya ailesi ya çevresi ya öğretmenleri ya da sağlık kurumları tarafından fark edilmektedir.
- Bu fark etme sürecinde aile ilgili kurumlara yönlendirilmekte ya da aile kendi isteği ile ilgili kurum ya da kişilere başvurmaktadır. Bu noktada önemli olan çocuğun durumunun mümkün olduğunca erken fark edilerek başvurunun hemen yapılmasıdır.

Erken teŖhis halinde çocuğa sağlanacak hizmet ve eğitimler de zaman kaybetmeden çocuğa ulaŖtırılabilmektedir.

Fark edilme süreci ile birlikte çocuğun değerlendirme sürecine de baŖlanmaktadır.

Özel gereksinimli bireylerin de ihtiyaçları birbirinden farklılık göstermekte ve bu farklılıkların belirlenmesi için de ayrıntılı bir değerlendirmeye ihtiyaç duyulmaktadır.

Sürecin ilerleyişi şu şekilde olmaktadır:

- Tıbbi Tanılama
- Eğitsel Tanılama
- Yönlendirme ve Yerleştirme

**FARKINA
VARMA**

**HEKİME
BAŞVURMA**

**TIBBİ
REHABİLİTASYON**

R.A.M

**ÖZEL EĞİTİM
DEĞERLENDİR
ME KURULU**

**ÖZEL EĞİTİM
HİZMETLERİ
KURULU**

**EĞİTİM
ORTAMINA
YERLEŞTİRME**

Eğitsel Değerlendirme Aşamaları

1. Tarama
2. Kaba Değerlendirme
3. Ayrıntılı Değerlendirme
4. İlerlemeleri Değerlendirme

**BİREYSEL
EĞİTİM
PROGRAMI
GEİŞTİRME
BİRİMİ**

Tanılama Süreci İçin Aileye Öneriler

- ✓ Tanılama sürecinde uzmanlarla, çocuğunuzla ilgili tüm bilgiyi paylaşınız.
- ✓ Uzmanların sorduğu soruları doğru yanıtlamaya özen gösteriniz.
- ✓ Anlamadığınız şeyleri sormaktan çekinmeyiniz.
- ✓ Uzmanlarla olan görüşmeler sırasında küçük notlar almak, konuşulanları hatırlamanızı kolaylaştıracaktır. Görüşme sırasında kağıt, kalem bulundurunuz.
- ✓ Çocuğunuzun değerlendirilmesi sırasında çocuğunuzun huzursuz edebilecek durumları çocuğunuzun değerlendirecek olan kişiye mutlaka anlatınız.
- ✓ Uzmanların önerilerini uygulamaya özen gösteriniz.

0-6 yaşı kapsayan erken çocukluk dönemi, tüm çocuklar için **kritik** bir dönemdir. Yani bireyin gelişimi açısından hayati önem taşıyan, bu dönemde sağlanan destekleyici olanakların başka herhangi bir dönemde bu dönem kadar büyük etki yaratmadığı zaman dilimidir. Bu dönemde gelişim çok hızlıdır. Özellikle yaşamın ilk yıllarında beyin gelişimi en büyük ilerlemeyi göstermekte ve bununla birlikte çocuğun diğer tüm gelişim alanları da büyük ilerleme kaydetmektedir.

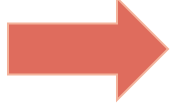

Çocuğunuza verilecek erken eğitim;

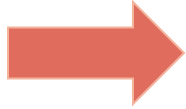
- çocuğun tüm gelişim alanlarının desteklenmesine
- yaşam kalitesinin artmasına
- potansiyelini en iyi şekilde açığa çıkarmasına
- akranlarını yakalamasına
- yardımcı olacaktır.

ÇOCUĞUN GELİŞİMİNİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER

Kalıtsal Faktörler

Çevresel Faktörler

Bireye anne ve babadan genler yoluyla geçen özellikler kalıtsal faktörler; aile, annenin yaşı ve doğum sayısı, annenin beslenmesi, annenin kullandığı ilaçlar, sigara, alkol ve uyuşturucu madde kullanımı, stres ve annenin duygusal durumu, çevresel toksinler/zehirli maddeler, hastalıklar, Rh (Kan uyumsuzluğu) gibi faktörler ise çevresel faktörler arasında yer almaktadır.

TÜRKİYE'DE ERKEN ÖZEL EĞİTİM HİZMETLERİ

Özel Eğitim Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 7. maddesine göre;

"Tanısı konmuş özel eğitim gerektiren çocuklar için okul öncesi eğitimi zorunludur. Bu eğitim özel eğitim okulları ile diğer okul öncesi eğitim kurumlarında verilir. Gelişim ve bireysel özellikleri dikkate alınarak, özel eğitim gerektiren çocukların okul öncesi eğitim süreleri uzatılabilir."

Dolayısıyla tüm ailelerin çocukları için erken eğitim talep etme hakları bulunmaktadır!

Aile, çocuğun gelişiminde en fazla rol oynayan etmendir. Bu bağlamda, son yıllarda erken özel eğitim hizmetlerinin "uzman merkezli uygulamalardan" ailelerle işbirliği içerisinde gerçekleştirilen "aile merkezli uygulamalara" doğru geçiş gösterdiği görülmektedir.

->Evde eğitim programı!

AİLEYE ÖNERİLER

- Erken çocukluk döneminde oyun, çocuğun dünyası ve en iyi öğrenme aracıdır. Çocuğunuzla bu dönemde günde en az 15 dakika çeşitli duyulara hitap eden oyuncaklarla ya da oyuncak olmadan yüz yüze nitelikli oyun oynayınız.
- Nitelikli ebeveyn-çocuk etkileşimindeki en temel strateji çocuğunuzun dünyasına girmektir. Bunu başarabilmek için çocuğunuzla karşılıklı fiziksel bir yakınlık kurunuz. Çocuğunuzun gözlerinin içine bakıp onunla aynı boy hizasında, çocuğunuz gibi oynayarak ya da iletişim kurarak onunla etkileşim içinde olunuz. Oyunda çocuğunuzun liderliğini takip ediniz, onun en iyi oyun arkadaşı olunuz ve etkileşimde sürekli soru sormaktan kaçınınız.

- Çocuğunuzun en iyi öğrenme yollarından birisinin **yaşayarak ve deneyerek öğrenme** olduğunu unutmayınız. Bu nedenle çocuğunuzun doğal yaşam alanı olan ev ortamında çocuğunuzun keşfedebileceği, deneyerek öğrenebileceği ortamlar ve fırsatlar yaratabilirsiniz. Ev rutinleri bu durum için kaçırılmaması gereken fırsatlardır. Örneğin; çocuğunuzun banyo zamanında küvetin içersine su doldurup içersine renkli oyuncaklar koyarak ona bu oyuncaklar ve renkleri hakkında bilgiler sunabilirsiniz.

- Tanısını almış özel gereksinimli çocuklar için okul öncesi eğitimin zorunlu olduğunu ve okul öncesi kurumlarında çocuğunuzun “kaynaştırma eğitimi” almasının **yasal hakkınız olduğunu unutmayınız.**
- Çocuğunuzun eğitim sürecinden sorumlu olduğunuzu ve bu süreçte **uzmanlarla işbirliği** içerisinde çalışmanızın önemli olduğunu unutmayınız.

Çocuğunuzla birlikte sağlıklı ve güzel
yıllar geçirmeniz dileğiyle...

Katılımınız için teŖekkrler.